

לישועתך קויתי

על שולחנו של הגאון המקובל
איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני זי"ע
מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון

פרשת תזריע מצורע תשפ"ג | גליון מס' 391

נגעים, נתייראו. אמר להם משה, אל תתייראו. אלו לאומות העולם. אבל אתם, לאכול ולשתות ולשמוח. שנאמר (תהלים לב ו'), רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד

יסובבנו. (ויקרא כבה טו ז)

דברי המדרש צריכים ביאור, מכמה פנים. ראשית, איזה קושי ישנו בפסוקנו 'אדם כי יהיה בעור בשרו', אשר בשלו היה צריך המדרש, להסמיך את הפסוק 'נכונו ללצים שפטים'. שנית, מדוע התייראו כל כך ישראל, כאשר שמעו את פרשת נגעים. ושלישית, מה כוונת אמירת משה, 'אבל אתם לאכול ולשתות ולשמוח'.

ונראה בביאור הדברים, כי לשון הפסוק שנאמר בוודאות, אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת, הוא שהוקשה למדרש. מדוע לא נאמר בלשון ספק, אם יהיה בעור בשרו איזשהו נגע. אלא משמע מכאן, כאילו בני ישראל ראויים ומוכנים בוודאות, ללקות בנגעים. וכפי שנאמר בספר משלי, 'נכונו ללצים שפטים'.

לזאת, כאשר שמעו ישראל פרשת נגעים התייראו. כי חששו שעתידיים הם בוודאות ללקות בנגעים, ויתגלה קלונם בפני כל. וכמו שמסופר בזוהר הקדוש (ח"ג מה:), על רבי חייא ורבי יוסי, שהלכו בדרך וראו אדם שפניו מלאות בנגעים. אמר רבי יוסי, וודאי שחוטא הוא. כי אם לאו, לא היו נראים על פניו, אותם חוליים רעים.

לכן בא משה רבינו להניח את דעתם, באומרו שפסוק זה לא נאמר, אלא על אומות העולם ולעתיד לבוא. אומנם בעולם הזה, אין דין נגעים נוהג בשאר האומות. אך לעתיד, הם ילקו בנגעים ויתגלה קלונם לעין כל. כי הנה, כבר התנבא ישעיהו על אומות העולם (ישעיה סג יג), אשר לעתיד לבוא 'הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו'. ומי שרואה דבר מאכל ואינו יכול לאוכלו, הריהו בסכנה ללקות

וביום השמיני ימול בשר ערלתו. (ויקרא יב ג) הקטע הזה בסלימותו, מופיע בפסוק לך לך. י.מ.ו.

אמר (- טורנוסרופוס הרשע) לו (- לרבי עקיבא), הואיל והוא (- הקדוש ברוך הוא) חפץ במילה, למה אינו מהול (- התינוק) ממעי אמו. אמר ליה, לפי שלא נתן הקדוש ברוך הוא לישראל את המצות, אלא לצרף בהם. וכך אמר דוד (תהלים יח, ט), כל אמרת ה' צרופה. ואומר (שמואל ב' כב, לט), אמרת ה' צרופה מגן הוא לכל החסים בו. (ילקוט שמעוני ויקרא, רמז תקמ"ו)

הנה כל המצוות שבתורה, מתחייב בהם האדם, רק בהיותו בן שלוש עשרה שנים. מדוע אם כן, שונה מצות מילה, שהתחייבו בה הקטנים, כבר בהיותם בני שמונת ימים. אלא מאי, מסתבר לומר, כי רצונו של הקדוש ברוך הוא, שיהא היהודי מהול מיד בקטנותו, עוד קודם שיתחייב במצוות.

זו היתה טענתו של טורנוסרופוס הרשע, אם אכן רצונו של הקדוש ברוך הוא, שיהיו ילדי ישראל מהולים כבר מקטנותם, מדוע לא ברא אותם מלכתחילה כשהם מהולים.

והשיב לו רבי עקיבא, כי טעם הציווי למול את התינוקות כבר בקטנותם, אינו אלא כדי לצרף ולזכך את אבותיהם. שכל כך מצטערים לזכות בכנים ומיד כשזוכים בהם, עומדים ומקריבים אותם בשמחה למצות מילה, אף שיש סכנה בדבר. (ראה מדרש תנחומא, פרשת תצוה א).

(זרע שמשון פרשת לך לך, מאמר כו)

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת (ויקרא יג, ב)

הדא הוא דכתיב (משלי יט כט), נכונו ללצים שפטים וכו' כיון ששמעו ישראל פרשת

יבוא דבר שבקול ויכפר על מעשה הקול. לא קשיא. הא דאהנו מעשיו, (- שנתקוטטו על ידו, רשי"י). הא דלא אהנו מעשיו. אי אהנו מעשיו, אתו נגעים עליה. אי לא אהנו מעשיו, מעיל מכפר. (ערכין טז.)

מפשטות לשון הגמרא נראה, כי אם לא הועילו מעשיו, יכול המעיל לכפר. אך אם הועילו מעשיו, יוכל המספר להתכפר רק על ידי הנגעים. (וכן נראה מדברי הגמרא בברכות (ה), 'נגעים מזבח כפרה'). ויש להקשות, ממה שאמר רבי אבא בר חנינא (שם טו:), 'סיפר, אין לו תקנה, שכבר כרתו דוד ברוח הקודש. שנאמר (תהלים יב ג), יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות'. הרי לנו, שלעווין לשון הרע, אין כפרה כלל וכלל.

ויש לפרש בדרך מחודשת, בהקדם דברי הברייתא (מועד קטן ה.), 'טמא טמא יקרא, צריך להודיע צערו לרבים, ורבים יבקשו עליו רחמים'. וצריך להבין, מדוע דווקא בחולי זה של נגעים, הורתה התורה כי הצרוע מחויב להודיע ולפרסם צערו.

אלא ביאורו של דבר, כי היות וכבר כרת דוד ברוח קודשו, את מי שמספר לשון הרע, הרי הוא נחשב כמי שגזר דינו חתום. מחמת כך, באמת לא תוכל להועיל, תשובתו ותפילתו של המספר לבדו.

אולם, אחר ועדיין חפצה התורה למצוא לו תקנה, לכן הענישה אותו בנגעים, וציוותה עליו 'טמא טמא יקרא'. זאת, כדי שרבים יבקשו עליו רחמים, עד שיקרעו את גזר דינו. וכעין מה שאמרנו בגמרא (ראש השנה יח.), שגזר דין של ציבור, אפילו אם נחתם יכול להיקרע. כי גדול כוחה של תפילת הציבור, כמו שנאמר (דברים ז ד) 'מי כה' אלוקיני בכל קראנו אליו'.

עוד אפשר לומר על דרך זו, כי הנה מצאנו בקללת חכם, שהיא כל כך חמורה, עד כדי כך, אשר אפילו על תנאי אינה חוזרת, (ברכות נו.). אך למרות זאת אומרת הגמרא, שגלות מכפרת עוון ויכולה להציל, אף מקללתו של החכם.

לפי זה יתכן לומר, שלכן הענישה התורה את המספר לשון הרע בנגעים, כדי למצוא לו תקנה על ידי גלותו. שכן, המצורע הלא גולה מביתו, כמו שנאמר (לעיל יב מו) 'בדד ישב מחוץ למחנה מושבו'. והגלות הזו, היא שתהיה לו לתקנה ולכפרה.

בצרעת (ראה כתובות סא.), במעשה עם מר זוטרא ורב אשי).

'אבל אתם בני ישראל' אמר משה, 'עתידיכם לאכול ולשתות ולשמח'. וממילא, לא תבואו ללקות בנגעים.

פרשת מצורע

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן. ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע. (ויקרא יד ט ב)

הנה שתי פסוקים הללו, נראים ממש כסותרים זה את זה. בתחילה אמר 'והובא אל הכהן', שהמצורע הוא זה שצריך לבוא אל הכהן. ומיד לאחר מכן אומר הפסוק, 'ויצא הכהן', כי חובה על הכהן לצאת אל המצורע.

ונראה לבאר הדברים בפשטות. כי אומנם דין המצורע, לישוב חוץ למחנה, היינו מחוץ לחומת העיר. אך עדיין ברשותו להחליט, היכן יקבע את מושבו. קרוב לעיר או הרחק ממנה. והנה פסק הרמב"ם (פרק ט מהלכות צרעת הלכה יא), כי מיד כאשר נקרא הכהן לראות את המצורע, מחויב הוא לצאת אליו. ועל זה נאמר, 'ויצא הכהן אל מחוץ למחנה'.

ברם, שמא נטעה לומר, כי הכהן צריך לצאת אל המצורע, עד מקום מושבו. ואפילו אם קבע את מושבו, הרחק מן העיר. לכן אמר הפסוק, 'והובא אל הכהן'. שעל המצורע מוטל להתקדם ולבוא, עד סמוך לחומת העיר. ורק לשם, מחויב הכהן לצאת.

(ורע שמשון פרשת תזריע, מאמר ח)

זאת תהיה תורת המצורע. (ויקרא יד ט ב)

אמר רבי יוחנן... נגעים באין על לשון הרע... דכתיב (תהלים קא ה), מלשני בסתר רעהו אותו אצמית וכו', איני, והא אמר רב ענני בר ששון, למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות, לומר לך, מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין... מעיל מכפר על לשון הרע. אמר הקדוש ברוך הוא,